

általában „belső részek” (többnyire a nemesebb szervekre, de a zsigerekre vonatkozóan is), sajátos jelentése pedig „anyaméh”. A „megesett rajtuk a szíve” eredeti és teljes értelme tehát valahogy így fogalmazható meg: „lénye legmélyéig megrendülve együttérzett velük”.

Ez a kettős – egyrészt Jézus lelke mélyét, másrészt kifelé irányulását megmutató – érzelem volt benne, amikor megtisztulást kért tőle egy leprás (Mk 1,41), amikor szembesült a pásztor nélküli nyáj benyomását keltő tömeggel (Mk 6,34) vagy a tanítását kitartóan hallgató, de már éhes emberekkel (Mk 8,2), és amikor találkozott a tőle gyógyulást remélő két vakkal (Mt 20,34), illetve az egyetlen fiát gyászoló naini özvegygel (Lk 7,13).

Ugyanezt az érzelmi állapotot feltételezhetjük azonban néhány olyan esetben is, amikor az eredeti szövegben más kifejezést olvasunk. Például amikor Jézus megkérdezi ellenfeleit, szabad-e szombaton jót tenni, életet menteni, de ők hallgatnak, Jézust a szomorúság és a – szívük keménysége miatti – részvét keveréke fogja el (Mk 3,5). De ugyancsak erre a kettős érzelemre gondolhatunk, amikor azt olvassuk, hogy a süketnéma meggyógyítása előtt feltekintett az égre, és „sóhajtozott” (Mk 6,34), illetve a farizeusok csodajelkérése nyomán „lénye legmélyéig megrendülten felsóhajtott” (Mk 8,12). Végül ugyanez a kettős érzelem tölti el akkor is, amikor jeruzsálemi bevonulása-kor megsiratja a várost, mert megsejti annak pusztulását (Lk 19,41-42), majd a kereszttúton megint az őt sirató jeruzsálemi asszonyokat (Lk 23,28): megrendíti őt népének vaksága, ugyanakkor együtt is érez övéivel a rájuk váró keserves jövő miatt.

Érzelmek nyomán tettek

Jézus érzelmei nem voltak meddők, nem maradtak meg pusztán érzelmeknek, hanem többnyire valamilyen tett fakadt belőlük, az esetek többségében gyógyítás vagy tanítás. Az előbbire példa a leprás, a béna kezű ember, a süketnéma és a két vak meggyógyítása (Mk 1,41; 3,5; 7,34; Mt 20,34), az utóbbira leginkább tanítványainak oktatása (pontosabban kioktatása: Mk 7,18-23; 8,17-21; 8,33; Lk 22,24-30.35-36), a tömeg, a gazdag ifjú vagy a jeruzsálemi asszonyok tanítása (Mk 6,34; 10,21; Lk 23,28), de talán tanításra kell gondolnunk akkor is, amikor azt olvassuk, hogy az elhunyt naini ifjút „odaaadta/visszaadta anyjának” (Lk 7,15). Nem kevésbé tanulságos észrevenni azt is, hogyan következik megrendültségéből kenyerének megosztása az éhes emberekkel (Mk 8,2-8), higgadtságából küldetésének következetes teljesítése (Lk 13,31-33; Mk 14,36.42) vagy halálos szomorúságából Atyjába kapaszkodó imádkozása (Mk 14,33-41).

Jézus érzelmi gazdagságának jellemzésére befejezésül megemlítjük: előfordult, hogy egyazon helyzet háromféle érzelmet váltott ki Jézusból. Amikor a gyógyulást kérő leprás térdre borult előtte, akkor egyrészt „haragra gerjedt”, másrészt megesett rajta a szíve, azaz „megrendült” és „részvétet érzett iránta” (Mk 1,41); amikor pedig a farizeusok hallgatással reagáltak arra a kérdésére, hogy sza-

bad-e szombati napon jót tenni, „haraggal végignézt rajtuk”, és mivel „részvétet érzett irántuk”, „szomorú volt” szívük megkövesedettsége miatt (Mk 3,5).

További tanulságok levonását pedig rábízuk a kedves Olvasóra.

DÖRY ISTVÁN

REFLEXIÓK GYÖRGY LAJOS (PIROS) GONDOLATAIRA

A KOINÓNIA 2015. OKTÓBERI SZÁMA

György Lajos mester nagyon szépen összeszedi Darwin, Dawkins, Odum, Lorenz és Csányi vonatkozó munkáit, amiben igyekszik rendet tenni, de végül is nem tesz rendet. Pedig az összefüggés egyszerű és több szinten is jól tanulmányozható. Tehát ezek alapján akár le is vezethetjük, mit kell csinálnunk, hogy az emberiség - a kulturális evolúció révén - eljusson a vágyva vágyott érett, együttműködő szakaszba.

1.) A gének azért "önzők", mert **kicsik, egyszerűek**, nem tudnak mást, mint saját önfenntartásukra irányulni.

2.) Dawkins is többször elmagyarázza, hogy egy "önző" gén kódolhat **önzetlenséget**, amely a gazdaszervezet szintjén biztosítja öneki, saját magának a fennmaradását (is).

3.) Az önző gének mintájára működnek a jól tanulmányozható vírusok, baktériumok, mert nem is nagyon tudnak másról, ami körülöttük történik.

4.) Hogy az "önző" szervezetekből, génekből együttműködő szerkezetek legyenek, ahhoz elsősorban **idő** kell (érett rendszerek) - és **evolúciós kényszer**.

5.) Ahhoz hogy egy fajon belül kialakuljon az agresszív és/vagy kooperatív magatartás még az is kell (ugyanaz!), hogy **felismerjék**, memorizálják egymást (pl. madarak, emlősök)

6.) Talán azt lehet állítani, hogy az agresszió előbb kialakul, mint a kooperáció, de erre csak annyi evolúciós magyarázatot látok, hogy a távöltartó viselkedés talán egyszerűbb, mint valamit együtt, összehangoltan csinálni.

7.) Az embereknek - és csak az embereknek -, ezen kívül van még egy esélye/végzete: nem csak génjeik segítségével örökítenek át viselkedést, hanem **utánzás, tanulás, tanítás** révén is. Ez a kulturális evolúció.

8.) A kulturális evolúció sokkal **gyorsabb** (kb. tízezerszer), viszont még nagyon az elején vagyunk (pár ezer év): sokkal jellemzőbb a diverzió fokozódása, mint az érett rendszereknél kikristályosodó összehangolódás.

9.) Az is igaz, hogy **túlnyertük magunkat**: néhány szerzőszám, gyógyszer által sokkal erősebbek vagyunk, mint bármi körülöttünk; így nem érvényesül még erősen, hogy akármilyen hülyeséggel a fejünkben nem lehet élni (mert lehet: a fosszilis ellátó gépezet ad enni); a diverziót egy kötegbe fonó kényszerek nem elég erősek. Eddig a tények.

10.) A szerszámainkra **nincsenek felkészülve az ösztöneink**. A vadászrepülőgép pilótája nem agresszív, hanem mesterien csinál valamit egy tárggyal, amire nem sűgják, kiabálják az ösztönei, hogy ezt most azonnal abba kell hagyni.

11.) Az ember nagyon-nagyon **nem agresszív**, többek közt ezért képes hatalmas, sűrű városokba tömörülni - ami még a vesztét is okozhatja.

12.) Az ember gyermeke **bármivé nevelhető**: ha körülötte mindenki ab ovo szelíd és együttműködő, és a nevelők pedig ilyen irányba nevelnek, ilyen játékokat játszanak, akkor - beteges kivételektől eltekintve - a gyerek szelíd, együttműködő felnőtté és nevelővé fog válni.

13.) Mindig lesznek ilyen kivételek, visszaváltó dezertőrök, de ezeknek a mennyisége az ún. "evolúciósan stabil stratégia" miatt kicsi lesz, és a többség elviseli őket. Ma még nem egészen ezt látjuk, mert az ESS kialakulásához is **idő kell**.

13+1) Viszont van még egy esélye az embernek: A kulturális evolúció, mémfejlődés **nem csak véletlenszerű** mutációkkal tud továbblépni. Gondolkodás útján, fejben kb. milliószor gyorsabban **lemodellezhetjük a kényszereket és az időt**, majd **összebeszélés** útján eljuthatunk a játszma Pareto-optimális megoldásához. Egyébként most éppen ezt tesszük!

13+2) Kell írni egy könyvet, aminek a címe: "**Legyen szeretet!**", és a visszatérő rondótémája az **emberszeretet és a Természetszeretet**: Hogy hogyan kell jól, boldogan, szeretetben élni, és hogyan kell a Földet, a környezetet, az élő rendszert védeni, fenntartani; s hogyan lehet a fogyasztásunkat, lakhatásunkat egymással és a Természettel összehangolni, és hogyan fogjuk ezeket a gondolatainkat stabilizálni és továbbadni, és a visszamutációkat állandó szinten tartani.

13+3) És lehet, hogy "a könyv" legtöbb lapján csak rajzok és móricka-ábrák vagy filmrészletek lesznek, mivel a **továbbadandó információ nagyon kevés, de ilyen jellegű**.

FARKAS ISTVÁN

POZSÁR SÁNDOR EMLÉKÉRE

Ült az íróasztalánál és rosszkedvűen piszkálta a fogát. Az a fránya sárgarépa már megint belement a jobb alsó hármás és négyes közé. Pedig már hányszor mondta a feleségének, hogy a finomabb gyalun reszelje a müzlibe a répát. Dehát ez már reménytelen, mint lassan minden egyéb. Sok mindenért, sok mindenkiért küzdött, viaskodott élete során, de szinte semmit sem ért el. Az emberek pont olyanok, mint 40 évvel ezelőtt, amikor beleszóppent a nagybetűs ÉLET-be, azaz elkezdett dolgozni. Mindenki megy a maga feje után, magának kapar, hajtogatja a saját értelmetlenségeit, amíg el nem jut ide - mint ő -, a nyugdíjhoz és akkor veszi észre, hogy elmúlt az élet. Rosszkedvű volt. Már az sem tetszett, hogy nyakkendőt kell egész nap viselnie. Utálta. Nemcsak azért, mert szorította

a nyakát. Azt egyetlen állat sem szereti. Hanem az egészet, amit a nyakkendő jelképezett. Az uniformist, az elkülönülést azoktól, akik nem nyakkendősök, a plebsztől. Nem mintha a tömeget szerette volna. De velük már nem volt szinte semmi kapcsolata. Mióta autóval járt szinte semmi. Talán a zöldeges, az újságos, a titkárnője. De ők nem tömeg voltak, hanem élő, hús-vér egyének. Megszólíthatók. A másik fele, a nyakkendősök voltak többen: a kollégák, az igazgatóság, az egyesületek, a konferenciák, a konkurencia vezetői, a kamara és még sorolta volna magában, de csak legyintett. És akkor még ez az ünneplés is. Ezt utálta a legjobban. Másokét is, bár ott volt egy kis kárpótlás, amikor látta a paciens feszengését, mocorgását a széken, a kényszerű vigyort az arcán. Érezte - mert számtalanszor átélte - az izzadó tenyerét, amit sehová sem lehet beletörölni, pedig kezét kell fogni az igazgatóval, a párttitkárral, a személyzetissel, vagy csak a szakszervezeti titkárral. Sokszor ült ő is pódiumon. Néha, amikor a vezér nem ért rá, vagy csak valamilyen jelentéktelen jutalmazásról volt szó - valami szakmai elismerés, törzsgárda, vagy Építők napi jutalomosztás - neki kellett végig mosolyogni, kézet fogni, motyogni azt a sok "gratulálókajómunkádhoz"-ot, vagy "elismerésemazittöltött 30, 35, 40, 45 évvedhez"-t.

De most még rosszabb a helyzet. Most őt akarják ünnepelni. Most neki kellene feszengenie, izzadnia, vigyorognia. De azért sem... Megragadta a felső fiók gombját és kihúzta a fiókot. A szíve megtelt nyugalommal és melegséggel, mint mindig amikor meglátta a piros bársony kötésű albumot. Óvatosan vette ki. Miközben visszatolta a fiókot megakadt a szeme a már kissé elavult 85-ös Zumsteinen. Talán cserélni kellene - gondolta, de már be is csukta a fiókot és szeme megpihent az album selymes bársonyán. Találomra nyitotta ki. Mindegy volt hol. Minden oldala, minden sora kedves volt a szívének. Minden egyes bélyeg egy-egy kaland, egy-egy vadászat. A pókháló papír selymes zizegéssel simult rá a bélyegsorra.

Óvatosan hajtotta vissza. Mosolygott rá a 74-es úrkutatás kétforintosa. A fej körüli mező bíborvörösének helye fehér volt. Igen, emlékszik. Ez a fehér világított felé akkor a kirakatból. A sok celofánnal borított bélyeg csomag ezernyi bélyege közül mosolygott rá ez az egy. Percekig állt a kiraktnál. Nem hitt a szemének, bár tudta, hogy hihet neki. Már ismerte. Eddig nem hagyta cserben, sem a mérlegadatok vizsgálatánál, sem az önköltségelemzésekénél, sem a szerződések szövegénél, legkevésbé a bélyegek színénél, fogazatánál, még a legapróbb nyomási hibáknál sem. Persze a legtöbb tévnyomat nem ilyen szembeszökő. Legtöbbször a nyomóminta kopása, egy-egy betű cseréje, a háttér, vagy szegély elcsúsztatása okozza a téves nyomást. Ezek felfedezése idő, pénz, fáradság, nagyító kérdése, de neki felért egy Amerika felfedezésével.

Ahogy lassan lapozta az albumot és az emlékek sorban felidéztek a rengeteg felfedezési, megszerzési kalandját